

Deontologische code politieraad

Goedgekeurd op de politieraad van
20 februari 2019

Politiezone ZARA
Commissariaat Ranst
Gustaaf Peetersstraat 7
2520 Ranst
Tel.: 03 485 65 11
E- mail: PZ.ZARA@police.belgium.eu

Inleiding

Met het Koninklijk Besluit van 10 mei 2006 houdende vaststelling van de deontologische code van de politiediensten¹ heeft de wetgever mee vorm gegeven aan de nieuwe politiecultuur. De medewerkers binnen de politiediensten (zowel operationelen als calog'ers) beschikken daarmee over één referentietekst waarin alle rechten, plichten en verwachtingen vervat zijn. Door toe te treden tot de geïntegreerde politie verklaren ze zich akkoord met dit cultureel kader.

De keuze om het cultureel kader via een deontologische code te expliciteren maakt dat niet alleen gedacht is aan de transparantie t.o.v. de personeelsleden van de politiediensten, maar ook ten overstaan van derden. In de voor hen even toegankelijke en begrijpelijke tekst van de code, zullen zij kunnen terugvinden welke de deontologische bakens van de politiewerking zijn en zullen zij kunnen afwegen of tegenover hen al dan niet correct werd opgetreden. Dit past volledig in actuele concepten zoals de openheid naar de bevolking toe en de nagestreefde accountability. Het zal bijdragen tot ofwel de accuraatheid van eventuele klachten van burgers of overheden, dan wel tot het vermijden van zinloze klachten.

Het gemeentedecreet heeft op niveau van het lokale bestuur een gelijkaardig initiatief genomen. Zo stellen de artikelen 41 en 112 van het gemeentedecreet dat de gemeenteraad een deontologische code vaststelt voor het gemeentepersoneel én voor de raadsleden.

Een deontologische code voor de politieraadsleden is momenteel nog geen wettelijke verplichting. In deze nota trachten we hier op in te spelen en willen we aangeven welke de fundamentele waarden voor onze politieorganisatie en haar bestuur zijn. Zo wordt ook op niveau van het 'politiebestuur' invulling gegeven aan het modern overheidshandelen en de invulling van de gemeenschapsgerichte politiezorg.

Fundamentele waarden

Loyauteit

De deontologische code van de politiediensten stelt dat de personeelsleden eerbied moeten tonen voor het Staatshoofd, de andere gestelde machten en de overheidsinstellingen.

Bij de uitoefening van hun ambt tonen de personeelsleden eerbied voor de internationale en nationale democratische instellingen, alsook voor hun symbolen.

Zij oefenen op loyale wijze hun ambt uit onder het gezag van de politieoverheden, alsook onder leiding van hun chef.

Zij handelen en gedragen zich bij de uitoefening van hun ambt overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen, de strategie en de richtlijnen van de overheid. Zij laten zich leiden door overwegingen van wettelijkheid, billijkheid, opportuniteit en doeltreffendheid. De personeelsleden formuleren hun raadgevingen, adviezen, opties en verslagen op een precieze, volledige en concrete wijze. Ze voeren met ijver en plichtsbesef de richtlijnen van de overheid waarvan ze afhangen en de programma's en actieplannen, uit.

Het personeelslid dat meent dat het niet kan akkoord gaan met de beleidslijn die als gedragslijn voor de dienst wordt vastgelegd, heeft het recht te trachten zijn chefs, met tact, van zijn visie te overtuigen, zonder dat tegen hem een rechtstreekse of onrechtstreekse sanctie kan genomen worden omdat het zijn mening heeft geuit. Indien het daar niet in slaagt, moet het zich schikken naar dit beleid.

De personeelsleden nemen hun eigen verantwoordelijkheden op.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor de politieraadsleden:

Rechtmatig en correct genomen beslissingen van de lokale politie, worden door de politici verdedigd t.o.v. derden.

De politieraadsleden kunnen hun visie ten opzichte van de veiligheidsaanpak en het optreden van de politie steeds veruitwendigen. Zij waken er evenwel over dat deze openbaarmaking met het nodige respect voor de andere veiligheidsoverheden gebeurt. Het politieraadslid zorgt er daarbij voor dat hij/zij steeds voldoende geïnformeerd is om zijn/haar standpunt te onderbouwen.

Wanneer een politieraadslid zich niet kan terugvinden in een beleidslijn van de lokale politie, dan kan hij/zij de voorzitter van de politieraad hieromtrent steeds interpelleren ter gelegenheid van de eerstvolgende politieraad.

Beschikbaarheid – zin voor dienstverlening

De deontologische code van de politiediensten voorziet dat de personeelsleden gevolg moeten geven aan elke oproep in verband met het vervullen van de dienst en alles vermijden dat het vertrouwen van het publiek in hun beschikbaarheid kan schaden (Art. 125, tweede lid WGP.).

Onverminderd de daartoe geformuleerde richtlijnen en rekening houdende met de respectievelijke belangrijkheid van de te beschermen belangen, mogen ze een minder dringende interventie uitstellen. Dit kan indien de operationele eisen van de dienst dat rechtvaardigen en op voorwaarde dat de betrokken personen, zo mogelijk, daarvan op de hoogte worden gebracht.

Waar nodig, oefenen zij hun signaalfunctie uit ten opzichte van de bevoegde of gespecialiseerde diensten.

De personeelsleden mogen niet zonder toelating of rechtvaardiging van hun dienst wegblijven (Art.125, tweede lid WGP.). Zij gebruiken de statutaire mogelijkheden op een weldoordachte wijze.

De personeelsleden geven de bevolking, de politieoverheden en de andere instanties waarmee ze moeten samenwerken, blijk van hun wil om de van hen verwachte dienst te verlenen. Daarmee getuigen zij van hun persoonlijke betrokkenheid bij de behartiging van het algemeen belang. Zij dragen daar ook toe bij door waakzaam te zijn, wat routine uitsluit en door de voorschriften inzake informatie betreffende de procedures, die aan de rechtsonderhorigen moet worden meegedeeld, dynamisch toe te passen. Voor zover dit geen afbreuk doet aan de goede uitvoering van hun opdracht, lichten zij de bevolking in over de motieven van hun tussenkomsten.

De beschikbaarheid van de personeelsleden wordt onder meer gekenmerkt door hun fysieke aanwezigheid op de plaats waar de opdracht moet worden uitgevoerd, maar ook door hun aanspreekbaarheid voor de bevolking en de overheden. Ze wordt ook gekenmerkt door luisterbereidheid, het tonen van begrip, het ernstig nemen van de bekommernissen van de personen die op hen een beroep doen en het nemen van de gepaste initiatieven, hetzij door zelf te handelen, hetzij door de betrokkenen te verwijzen naar de bevoegde of gespecialiseerde personen of diensten.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor de politieraadsleden:

Het handelen van het politieraadslid is altijd en volledig gericht op het belang van de politiezone en op de organisaties en burgers die daar deel van uit maken.

Van de politieraadsleden wordt verwacht dat zij voldoende lange termijnsdenken aan de dag zullen leggen en zich boven de kleine dagdagelijkse praktijk kunnen stellen om de noodzakelijke strategische visievorming tot stand te kunnen brengen en een strategisch beleid daadwerkelijk gestalte te geven. Zij maken voldoende tijd vrij om hun mandaat uit te oefenen. Ze plegen op geregelde tijdstippen overleg met de burgemeester en desgevallend korpschef waarbij ze de nodige sturing geven op vlak van de beleidsuitvoering en samen met het politiecollege instaan voor de voortgangsbewaking en evaluatie van het te voeren beleid.

Geen operationeel management (korpschef) zonder een allesoverkoepelend strategisch management (i.f.v. het politieke en zonale politiebeleid).

Integriteit en waardigheid

De deontologische code van de politiediensten voorziet dat de personeelsleden elk misbruik bij hun optreden moeten uitsluiten.

Het is de personeelsleden verboden, zelfs buiten hun functies, maar uit dien hoofde, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenpersonen, giften, beloningen of welke voordelen ook te vragen, te eisen of aan te nemen.

Zij mogen echter wel kleine symbolische geschenken aanvaarden die hun wegens hun ambt of wegens de uitvoering van hun plichten worden aangeboden.

Zelfs buiten de uitoefening van hun ambt maken de personeelsleden geen gebruik van hun hoedanigheid om aan hun verantwoordelijkheid te ontsnappen wanneer ze een fout hebben begaan. De personeelsleden maken geen misbruik van hun bevoegdheden, alsook van de middelen en faciliteiten die aan hun ambt zijn verbonden. Aldus verschaffen zij noch zichzelf noch derden voordelen die ze zonder dit misbruik niet of niet in dezelfde mate zouden hebben bekomen en berokkenen ze evenmin derden zelfs eventuele nadelen.

Zij ondernemen geen enkele vorm van leurpraktijk of formuleren geen enkel verzoek waarbij ze zich zouden beroepen op het feit dat ze deel uitmaken van de politieorganisatie.

Alleen de door de overheid erkende solidariteitsacties worden door of binnen de politiediensten met hun steun uitgevoerd.

Behoudens een specifieke regelgeving terzake, maken de personeelsleden geen gebruik voor privé-doeleinden, van middelen zoals voertuigen, materieel of software die de politieorganisatie hen ter beschikking stelt.

In het bijzonder voor wat de communicatiemiddelen betreft, zijn zij zich ervan bewust dat controlemechanismen in werking kunnen worden gesteld om misbruik ervan te voorkomen, ook al is de inhoud van privé-boodschappen gedekt door de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het briefgeheim.

Het personeelslid vermijdt elke gedraging, zelfs buiten de uitoefening van het ambt, die het vervullen van de ambtsplichten in de weg kan staan of met de waardigheid van het ambt strijdig is (Art. 132 WGP.).

Zij vermijden eveneens elke gedraging die het vertrouwen van de bevolking in de politie kan aantasten.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor de politieraadsleden:

De politieraadsleden moeten er over waken dat zij, ook buiten hun politieke activiteiten en in het licht van deze code, geen (dienstverlenende) activiteiten ontplooiën die de eer en de waardigheid van hun mandaat of dat van de politieorganisatie kunnen schaden.

Zij zullen hun mandaat niet inroepen om het optreden van de politieambtenaren te beïnvloeden.

Onpartijdigheid en objectiviteit

De deontologische code van de politiediensten voorziet dat de personeelsleden elke handeling of houding vermijden waardoor het vermoeden van onpartijdigheid zou kunnen worden aangetast. Zij moeten elke willekeur bij hun optreden uitsluiten, door inzonderheid te vermijden dat zij, bij hun wijze van optreden of uit hoofde van de aangelegenheid waarvoor zij optreden, afbreuk doen aan de onpartijdigheid die de burgers van hen mogen verwachten (Art. 127, tweede lid WGP.).

In de onderzoeken geven ze blijk van objectiviteit en verzamelen ze zowel elementen ten laste als ten ontlaste.

Onverminderd de verplichting om onmiddellijk de dringende maatregelen te treffen die nodig zijn om de veiligheid en het goede verloop van de latere handelingen te waarborgen, handelen de personeelsleden die persoonlijk betrokken zijn bij een zaak waarbij hun onpartijdigheid ter discussie

kan worden gesteld, deze zaak niet zelf af. Zij doen, desgevallend via hun chef, een beroep op andere collega's om de ambtsplichten uit te voeren of voort te zetten.

De personeelsleden eerbiedigen de waardigheid van elke persoon, ongeacht de redenen of omstandigheden die hen in contact brengen met die persoon.

Bij de uitoefening van hun ambt onthouden ze zich van elke vorm van discriminatie en van elke vorm van partijdigheid, ongeacht de reden ervan en in het bijzonder : het zogenaamde ras, de huidskleur, de afstamming, de nationale herkomst, het geslacht of de seksuele geaardheid, de burgerlijke stand, de geboorte, de taal, het patrimonium, de leeftijd, de religieuze of filosofische overtuigingen, de gezondheid, de handicap of de fysieke kenmerken.

De leden van het operationeel kader moeten er zich in alle omstandigheden van onthouden in het openbaar uiting te geven aan hun politieke overtuiging en zich in het openbaar in te laten met politieke activiteiten (Art.127, derde lid WGP.).

Om zich kandidaat te kunnen stellen voor een politiek mandaat, moeten ze hun ontslag of een non-activiteit wegens persoonlijke aangelegenheden hebben verkregen.

Bij de uitoefening van hun ambt bewaren alle personeelsleden een strikte neutraliteit in hun betrekkingen met de politieke mandatarissen.

Politici en politiemedewerkers laten in hun handelen steeds het algemeen belang boven het particulier belang primeren. Het is immers hun gezamenlijk doel om een kwaliteitsvolle en burgergerichte organisatie na te streven, wars van individueel favoritisme.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor de politieraadsleden:

Zij kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de lokale politie: zij kunnen de burgers helpen om, via de daartoe ge-eigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te krijgen over de stand van zaken van een dossier, daarover verdere uitleg en verantwoording te vragen en voorafgaande vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

De politieraadsleden brengen de burger op de hoogte van de werking van het afgesproken klachtenbehandelingssysteem en geven de klacht door aan de korpschef voor registratie en opvolging. De politieraadsleden mogen in de dienstverlening geen onderscheid maken in geslacht, ras, huidskleur, afstamming, sociale stand, nationaliteit, filosofische overtuiging, partijvoorkeur op persoonlijke gevoelens jegens hen.

Aanvullende waarden

Respect voor bestaande wettelijke regels

De politieraad beschikt over een ganse reeks wettelijk omschreven bevoegdheden die aangegeven zijn in de Wet op de geïntegreerde politie. Om sommige van deze bevoegdheden te kunnen uitoefenen werden een aantal praktische afspraken vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de politieraad.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor het politieraadslid:

De politieraadsleden dienen altijd te handelen in overeenstemming met de richtlijnen, wetten, decreten, reglementen en verordeningen die van toepassing zijn op het grondgebied van de politiezone.

Ze engageren zich ertoe om geen vragen tot dienstverlening aan de politiemedewerkers te richten waarvan ze weten dat deze ingaan tegen de vastgestelde regels.

Omgangsregels mandatarissen - politiepersoneel

Politieraadsleden en politiemedewerkers brengen respect op voor elkaars standpunten en respecteren elkaars spreekrecht en spreekplicht. Feitelijke informatie moet daarbij steeds correct, volledig en objectief worden gepresenteerd.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor het politieraadslid:

Politieraadsleden kunnen informatie van burgers ontvangen en dit aan het politiecollege doorgeven, of openbare informatie van en over de politiezone aan burgers verstrekken.

Als politieraadslid gaat men zorgvuldig en correct om met informatie waarover men beschikt vanuit het ambt. Men verstrekt geen geheime of vertrouwelijke informatie aan externen.

Omgang met vragen van burgers i.v.m. de dienstverlening

Vanuit hun politiek engagement staan politieraadsleden dicht bij de lokale gemeenschap en worden ze vaak als vertrouwenspersoon aanzien. In die hoedanigheid kunnen ze vragen ontvangen die betrekking hebben op de werking van de politie.

Naar concrete werking omhelst dit volgende aspecten voor het politieraadslid:

Een politieraadslid gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn mandaat beschikt. Hij verstrekt geen geheime informatie.

Hij/zij houdt geen informatie achter, tenzij deze geheim of vertrouwelijk is en het niet geven van informatie mogelijk is op grond van de wet- en regelgeving inzake openbaarheid van bestuur.

Een politieraadslid maakt geen gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie ten eigen bate of ten bate van zijn persoonlijke relaties.

Naleving – controle - sanctionering

De politieraadsleden verbinden zich ertoe, deze deontologische code na te leven.

Een deontologische commissie waakt over de naleving van de deontologische code. Het politiecollege fungeert als deontologische commissie.

Politieambtenaren of andere politiemedewerkers die geconfronteerd worden met een inbreuk van een politieraadslid die zij in strijd achten met deze deontologische code, maken hiervan binnen tien dagen melding aan de korpschef. Kopie van de melding wordt onverwijld ter kennis gebracht van het betrokken politieraadslid.

De korpschef legt de in het derde lid omschreven meldingen voor aan de deontologische commissie binnen dertig dagen na ontvangst. De deontologische commissie onderzoekt die meldingen op hun gegrondheid. Daarbij moet het recht van verdediging van het betrokken politieraadslid worden gevrijwaard. Uitspraak moet geschieden binnen dertig dagen na ontvangst.

Als de deontologische commissie een inbreuk op de deontologische code vaststelt, kan zij publiekelijk een blaam leggen op de betrokken mandataris.